

ul. Rzeźniackiego 1D
85-791 Bydgoszcz
tel./fax. +48523433737
+48601740577
medsystem@medsystem.com.pl

Bydgoszcz, 2013.09.18

Szanowna Pani
Agnieszka Pachciarz
Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia
ul. Grójecka 186
02-390 Warszawa

Środowisko osób zawodowo związanych z leczeniem substytucyjnym - lekarzy psychiatrów, lekarzy innych specjalności, terapeutów współdziałających w leczeniu substytucyjnym osób uzależnionych od opioidów uważnie analizuje sytuacje leczenia uzależnień w Polsce.

Demedykalizacja leczenia uzależnień ma głęboką tradycję w Polsce - w związku z tym leczenie uzależnień prowadzone jest w większości w naszym kraju przez osoby bez wykształcenia medycznego i właściwego przygotowania i ma to poważne konsekwencje dla polityki zdrowotnej.

Taki stan rzeczy powoduje, że niemożliwe jest wykorzystanie we właściwym zakresie dostępnej już obecnie farmakoterapii uzależnień oraz udokumentowanej faktami naukowymi psychoterapii i skorzystania z medycyny opartej na faktach (ang. Evidence-Based Medicine, EBM).

By farmakoterapię uzależnień racjonalnie prowadzić konieczne jest zrozumienie, że uzależnienie to choroba która ma podłoże biologiczne a wiedza dotycząca uzależnień wśród osób prowadzących leczenie uzależnień nie jest w ocenie Stowarzyszenia „MAR” zadowalająca.

Dla rozwoju leczenia farmakologicznego wspieranego psychoterapią osób uzależnionych konieczne jest zwiększenie zrozumienia mechanizmów biologicznych.

Uważamy, że najbardziej użytecznym strukturalnie narzędziem w leczeniu uzależnień – mającym realną możliwość oddziaływania na osoby uzależnione i zmniejszenie popytu na substancje psychoaktywne jest dobrze funkcjonujące leczenie ambulatoryjne.

Zgodnie z naszą wiedzą środków w systemie przeznaczanych na leczenie uzależnień mogłoby wystarczyć gdyby polityka rozdzielania tych środków społecznych została zrjonalizowana.

Podwojenie wsparcia finansowego kierowanego przez NFZ i gminy dla poradni leczenia uzależnień jest w naszym odczuciu sposobem na rzeczywistą poprawę sytuacji w tej zaniedbanej od lat części lecznictwa.

W szczególności, zalecamy wspieranie placówek ambulatoryjnych z ofertą kompleksowej opieki osób uzależnionych i mających możliwość prowadzenia leczenia podtrzymującego, stosujących sprawdzoną w Europie metodę dialogu motywującego, metody łączące nowoczesną farmakoterapię z empatyczną psychoterapią i prowadzące także programy dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych znajdujących się w konopi (*Cannabis sp.*).

Poradnia leczenia uzależnień – działając bezpośrednio w środowisku w którym żyją osoby uzależnione jest potencjalnie najlepszym miejscem do diagnozowania, leczenia, doradzania i profesjonalnego wsparcia osób uzależnionych.

W związku z bezsprzecznie udowodnionym podłożem biologicznym uzależnień to właśnie ambulatoryjne placówki medyczne mogą zapewnić właściwy przebieg leczenia.

Zrozumienie iż uzależnienie jest chorobą ma podstawowe znaczenie dla przestrzegania praw pacjenta oraz przestrzegania kodeksu etyki lekarskiej, kodeksu terapeuty uzależnień i innych dokumentów mających znaczenie dla osób chorych i może przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu.

W naszym odczuciu obecna sytuacja lecznictwa uzależnień w Polsce jest trudna do zarządzania i niedostosowana do współczesnych trendów w kontrolowaniu tego typu złożonych procesów, które mają nieprzewidywalny przebieg i w obecnej postaci są wyjątkowo kosztowne i skutkują brakiem efektywności.

Racjonalne podejście do publicznych środków umożliwiające wprowadzenie elementów tzw. case management możliwe jest przy zaangażowaniu placówek ambulatoryjnych posiadających dostosowaną do potrzeb osób uzależnionych bazę kadrową i techniczną.

Zdaniem klinicystów opierających się na EBM - ambulatoryjne placówki powinny objąć leczeniem ogromną większość osób obecnie leczonych w drogich i mało efektywnych ośrodkach stacjonarnych.

W naszym odczuciu demedycyzacja leczenia uzależnień jest najbardziej posunięta i utrwalona w placówkach stacjonarnych. Tradycja takiego skrajnie pozamedycznego podejścia do osób uzależnionych w ośrodkach stacjonarnych stanowi dla osób uzależnionych barierę w dostępie do nowoczesnych i uznanych na Świecie form leczenia uzależnień w tym do farmakoterapii.

Konieczna jest zmiana arbitralnych i nieopartych na faktach (EBM) działań obserwowanych w ośrodkach stacjonarnych.

Wykorzystanie ośrodków stacjonarnych jako użytecznego narzędzia leczenia uzależnień rzeczywiście nakierowanego (zgodnie z aktualną wiedzą) na potrzeby społeczne, innowacje i otwarte na dostępną wiedzę medyczną wymaga poważnych zmian strukturalnych i mentalnych.

Jednym z kroków zmieniających strukturalnie rozdział środków publicznych i zwiększających efektywność systemu leczenia uzależnień jest ocena skuteczności leczenia przez ośrodki stacjonarne (obiektywna ocena stosunku nakładów do skuteczności).

W naszym odczuciu w pierwszym etapie zmian struktury finansowania leczenia uzależnień konieczne jest zamrożenie nakładów na ośrodki rehabilitacji, oraz bardzo znaczące skrócenie czasu przebywania osób uzależnionych w ośrodkach stacjonarnych.

Należy wypracować narzędzia obiektywnej oceny efektywności leczenia stacjonarnego zgodne z EBM i udostępnić w ośrodkach stacjonarnych profesjonalnie prowadzoną farmakoterapię.

Działania naprawczych wymaga też system postrehabilitacji i readaptacji - proponujemy wsparcie organizacji szerokiej bazy hostelowej w największych polskich miastach umożliwiających prowadzenie leczenia uzależnień w warunkach środowiskowych z dostępem do wyspecjalizowanych placówek ambulatoryjnych.

Ogólną tendencją w leczeniu psychiatrycznym na Świecie jest rozwijanie form leczenia najbardziej przyjaznych Pacjentom – możliwym do realizacji w ich naturalnym środowisku (psychiatria środowiskowa). Izolacja i odosobnienie Pacjentów oraz narzucanie im form aktywności w sztucznych warunkach nieprzystających do zadań związanych z codzienną aktywnością i przy braku dostępu do farmakoterapii nasila niedostosowanie osób uzależnionych, pogarsza ich stan zdrowia i dodatkowo obciąża finansowo system świadczeń społecznych i zdrowotnych.

Zapobieganie bezdomności osób uzależnionych jest jednym z podstawowych warunków podjęcia leczenia w ambulatoryjnych, wysokospecjalistycznych placówkach bez jakichkolwiek ograniczeń terytorialnych.

Najbardziej racjonalne jest wsparcie dla takich placówek hostelowych, które nie są związane tylko z określonymi ośrodkami czy placówkami zlokalizowanymi poza miastami

w których dostęp do specjalistycznej pomocy jest utrudniony a szanse na readaptację niewielkie.

Jako klinicyści działający na pierwszej linii leczenia uzależnień chcielibyśmy zwrócić uwagę na niepokojące zjawisko zmniejszania się liczby oddziałów detoksykacyjnych.

Z dostępnej Stowarzyszeniu „MAR” wiedzy wynika, że coraz więcej województw nie ma specjalistycznych oddziałów detoksykacji narkotykowej i powoduje to znaczne utrudnienia w rozpoczęciu i kontynuowaniu leczenia osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i zmniejsza wydajność leczenia substytucyjnego uzależnień oraz zwiększa ogólne koszty ponoszone przez system.

Proponowane zmiany mają na celu:

- 1) znaczne zmniejszenie popytu na substancje psychoaktywne
- 2) optymalizację świadczeń i dostosowanie odpowiedzi systemu na potrzeby społeczne
- 3) racjonalne wykorzystanie istniejącej kadry osób zajmujących się leczeniem uzależnień z możliwością zatrudnienia większej liczby specjalistów przy mniejszych nakładach
- 4) dostosowaną do potrzeb społecznych strukturę lecznictwa z osiągnięciem celów zakładanych przez znowelizowaną, działającą od 9 grudnia 2011 roku, Ustawę o Przeciwdziałaniu Narkomanii, w szczególności jej zapisów odnoszących się do wzmocnienia zasady leczenia zamiast karania
- 5) Realizację priorytetów Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii 2011-2016.

z poważaniem

prezes Stowarzyszenia Substytucyjnego Leczenia Uzależnień „MAR”

dr hab., prof. CM UMK Edward Jacek Gorzelańczyk

do wiadomości:

- 1) Dyrektor Piotr Jabłoński Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii Dereniowa 52/54
02-776 Warszawa
- 2) Minister Zdrowia Bartosz Arłukowicz Ministerstwo Zdrowia, ul. Miodowa 15, 00-952 Warszawa
- 3) Rzecznik Osób Uzależnionych Jacek Charmast, ul. Marszałkowska 85, 00-683 Warszawa